

Н.С. Юрченко, асп.¹, м.н.с.
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН
Інститут продовольчих ресурсів НААН

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті досліджено сучасний стан, тенденції і проблеми розвитку інтеграційних процесів підприємств харчової промисловості України, визначено сутність та особливості формування і функціонування інтегрованих об'єднань у різних галузях харчової промисловості. Визначено основні форми інтеграцій та обґрунтовано доцільність їх створення. Виявлено основні тенденції та взаємозв'язки розвитку інтеграційних процесів підприємств різних галузей економіки, зокрема харчової промисловості, а також основні проблеми, що йому перешкоджають.

Ключові слова: інтеграційні процеси, інтеграція, інтеграційна взаємодія, харчова промисловість, АПК.

N.S. Yurchenko, Ph.D. student, jun. res. worker,
NSC "Institute of agrarian economy" NAAS
Food Resources Institute of NAAS

THE ESSENCE AND FEATURES OF INTEGRATION PROCESSES IN THE FOOD INDUSTRY

In the article are defined the current state, tendencies and problems of development of integration processes of the food industry of Ukraine are studied, the essence and features of formation and functioning of integrated associations in various sectors of the food industry being also defined. The basic forms of integrations and the expediency of their creation is justified. The key trends and interrelations of development of integration processes of enterprises in various sectors of the economy, particularly the food industry, together with the main problems impeding their effective development are identified.

Key words: integration processes, integration, integration interaction, food industry, agro-industrial complex.

Н.С. Юрченко, асп., м.н.с.
ННЦ «Інститут аграрної економіки » НААН,
Інститут продовольственных ресурсов НААН

СУЩНОСТЬ И ОСОБЕННОСТИ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

В статье исследовано современное состояние, тенденции и проблемы развития интеграционных процессов предприятий пищевой промышленности Украины, определена сущность и особенности формирования и функционирования интегрированных объединений в различных отраслях пищевой промышленности. Выделены основные формы интеграции и обоснована целесообразность их создания. Выведены основные тенденции и взаимосвязи развития интеграционных процессов предприятий различных отраслей экономики, в том числе пищевой промышленности, а также основные проблемы, препятствующие ему.

¹ Науковий керівник: М.П. Сичевський, д.е.н., професор

Ключевые слова: интеграционные процессы, интеграция, интеграционное взаимодействие, пищевая промышленность, АПК

Постановка проблеми. Розвиток економіки, як на світовому, так і на національному рівнях, характеризується поширенням інтеграційних процесів та активізацією кооперації господарюючих суб'єктів. Суттю інтеграції є взаємозв'язок організаційних, управлінських, соціальних, інноваційних, технологічних, екологічних та інших складових, що забезпечують узгоджену діяльність підприємств по всьому технологічному ланцюгу - від виробництва сировини до реалізації готової продукції. Вирішення проблем підвищення ефективності харчової промисловості потребує максимального використання наявного та латентного економічного потенціалу, основною складовою якого є виробничий потенціал. Важливу роль при цьому відіграють інтеграційні процеси, що забезпечують найбільш повну його реалізацію. Таким чином, метою інтеграційних процесів є поєднання ресурсів (фінансових, виробничих, сировинних, інтелектуальних тощо) комерційних організацій для підвищення ефективності підприємницької діяльності та конкурентоспроможності учасників об'єднання. При вивченні інтеграційних процесів важливо належним чином врахувати взаємозв'язок виробничих процесів і структурних змін в економічній політиці учасників інтеграційного об'єднання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідники розглядають теоретичні засади активізації інтеграційних процесів, проблеми розробки систем управління інтегрованими структурами, аспекти інтеграційної динаміки в сфері стратегічного управління і конкурентної поведінки [1-7]. Вагомий внесок у розвиток теорії та практики інтеграційних процесів господарюючих суб'єктів внесли зарубіжні економісти: Г. Баккер, П. Гохан, Г. Дінз, С. Зайзель, Ф. Крюгер, Д. Хелминк, М. Хендон та ін. Серед сучасних науковців питанням розвитку інтеграційних процесів, їх активізації та розробці систем управління інтегрованими структурами приділяють значну увагу С.Б. Авдашева, В.М. Горбатов, М.О. Кизим, А.С. Пилипенко. Розв'язанню проблем розвитку продовольчого ринку та інтеграційного розвитку підприємств АПК різних форм власності присвячені дослідження відомих вітчизняних вчених: В.Я. Амбросова, М.Ю. Коденської, І.І. Лукінова, П.М. Макаренка, П.В. Мельника, М.Й. Маліка, В. Месель-Веселяка, П.Т. Саблука, М.П. Сичевського, С.М. Кваші, М.М. Ільчука, О.М. Шпичака, В.І. Власова, О.І. Гойчук, Т.Л. Мостенської, А.В. Ткач, А.О. Заїнчковського, Л.В. Дейнеко та ін. В їх працях розглядаються теоретико - методологічні, методичні та практичні аспекти інтеграційних процесів в харчовій промисловості, різноманітні аспекти створення та забезпечення ефективного функціонування інтегрованих об'єднань. Дослідження їх праць дозволяє нам визначити теоретичне та методологічне підґрунтя розвитку вищезазначених процесів, що суттєво впливають на рівень конкурентоспроможності підприємств та їх об'єднань. Водночас, виникає ряд проблем, які потребують теоретичного та методологічного обґрунтування, зокрема це стосується галузевих особливостей, що впливають на формування економічного, виробничого потенціалу підприємств та потенціалу інтегрованих структур, їх ролі в імпортозаміщенні та створенні повноцінного ринку вітчизняних виробників.

Метою статті є дослідження сучасного стану, тенденцій і проблем розвитку інтеграційних процесів підприємств харчової промисловості, визначення закономірностей формування і функціонування інтегрованих об'єднань в харчовій промисловості України. Актуальність дослідження полягає у необхідності виявлення основних тенденцій та взаємозв'язків розвитку інтеграційних процесів підприємств різних галузей економіки, а також основних проблем, що перешкоджають їх ефективному розвитку.

Виклад основних результатів дослідження. Узагальнюючи погляди сучасних науковців можемо з'ясувати, що під інтеграцією розуміємо процес, який означає стан

пов'язаності окремих елементів системи в єдине ціле. Економічну інтеграцію підприємств харчової промисловості слід розглядати як систему, що включає два ключових елементи: інтеграцію на мікрорівні, тобто інтеграцію між підприємствами і організаціями (групами підприємств і організацій) горизонтального, вертикального і конгломератного типу, і інтеграцію на макрорівні, тобто інтеграцію між господарськими системами в цілому.

В цілому, інтеграція - це добровільне або примусове об'єднання двох і більше раніше самостійних економічних суб'єктів шляхом встановлення між ними різних типів і форм зв'язків, а також шляхом об'єднання їх властивостей (економічних, технічних, соціальних, виробничо-господарських, інституційних), з метою реалізації ефективного спільного співробітництва на благо кожного з поєднаних суб'єктів. Під «інтеграційними процесами» розуміємо процеси об'єднання суб'єктами ринкових відносин перерахованих властивостей (економічних, технічних, соціальних, виробничо-господарських, інституціональних) і активів в рамках єдиного господарського процесу. Сучасний етап розвитку економіки актуалізує потребу у формуванні великих інтегрованих промислових структур. Основні форми інтеграції представлені на рис.1.

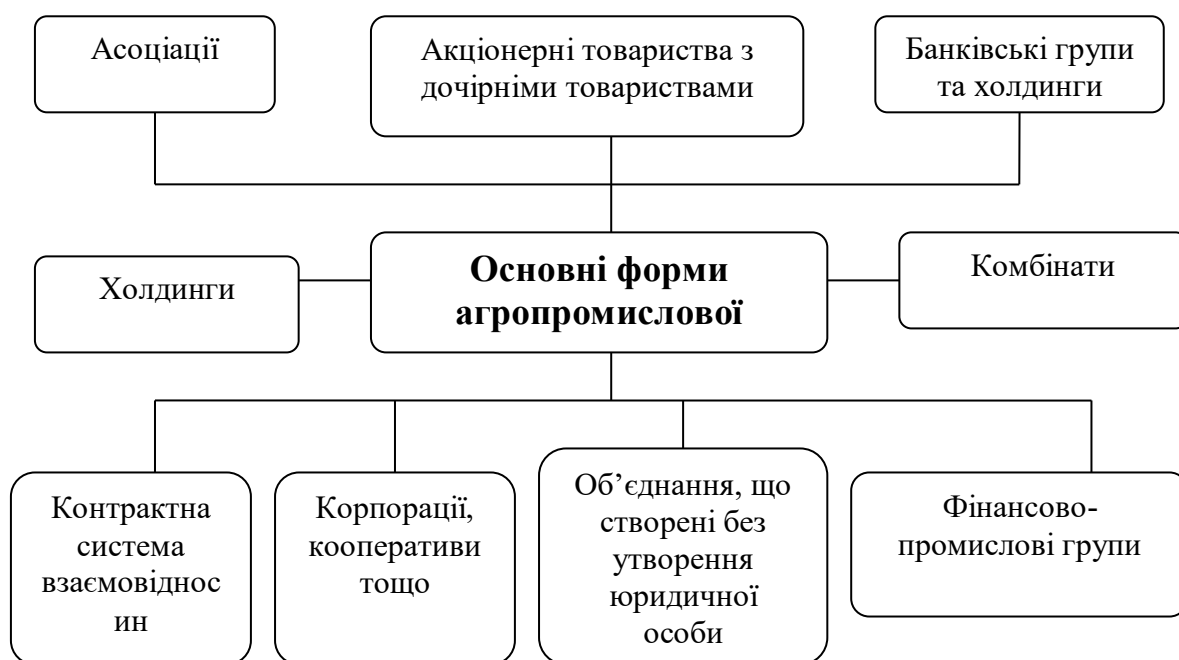

Рис. 1 Основні форми інтеграції

Серед аргументів доцільності їх створення можна виділити наступні [1;2;6]:

- інтеграційна взаємодія господарюючих суб'єктів сприяє подоланню багатьох структурних проблем сучасної економіки країни;
- інтеграція дозволяє учасникам заповнити існуючі «провали ринку» шляхом створення внутрішнього ринку капіталу та загальної інфраструктури;
- розвиток і зміцнення інтеграційної взаємодії сприяє фінансовому оздоровленню підприємств - учасників, знижує гостроту нестачі ресурсів і трансакційних витрат, підвищує якість інформації для учасників групи;
- інтегровані промислові структури здатні підвищити ефективність реального сектора економіки, зміцнити конкурентоспроможність вітчизняних підприємств на світових ринках, стимулювати інноваційні процеси, позитивно впливати на розвиток регіонів, інфраструктури, збільшувати зайнятість, тобто вирішувати комплекс гострих проблем, які накопичилися в економіці країни;

- інтеграція призводить до зменшення кількості збиткових підприємств в економіці, оскільки допомога збитковим господарюючим суб'єктам, які є незамінними в загальному технологічному ланцюжку, стає нагальною потребою;

- зростання ефективності виробництва інтегрованих структур переважно відбувається завдяки більшому завантаженню потужностей, що є важливим чинником мобілізації додаткових інвестиційних ресурсів для економічного розвитку;

- інтеграційна взаємодія сприяє проведенню підприємствами НДДКР і впровадженню на них інноваційних розробок. Аналіз світового досвіду свідчить, що інновації притаманні малому і середньому бізнесу, які здатні перетворитися на рушійну силу економіки за умови сприяння великого бізнесу. Доцільно зазначити, що у вітчизняній економіці, в умовах незначного державного фінансування науки, приватний капітал збільшує витрати на інновації, оновлення техніки та технологій;

- інтеграція стимулює відновлення наявних і побудовуваних господарських зв'язків.

Високі адаптаційні можливості структур з розвиненими коопераційними і інтеграційними зв'язками досягаються через злагожену співпрацю та розподіл комерційного ризику. Збереження постійних технологічних зв'язків створює передумови для подолання дефіциту ресурсів, який виникає в кризових ситуаціях, коли значна кількість підприємств втрачає своїх постачальників чи споживачів. Галузева спеціалізація вітчизняних інтегрованих структур істотно залежить від їх розміру. Серед невеликих інтегрованих структур зустрічаються і горизонтальні, і вертикальні об'єднання. Великі інтегровані структури рідко бувають вузькоспеціалізованими, частіше вони мають конгломератну структуру з домінуванням вертикальних зв'язків над горизонтальними [3-7].

Розглядаючи інтеграційну взаємодію підприємств харчової промисловості, сільськогосподарських і переробних підприємств, слід враховувати особливості функціонування і розвитку агропромислового комплексу. Метою об'єднання підприємств АПК є необхідність забезпечення стабільних доходів в результаті створення власної надійної сировинної бази, формування постійних ринків збуту продукції, розширення сфер діяльності та консолідації капіталів [3-7].

На сьогодні інтеграційні процеси суб'єктів господарювання характеризуються багатовекторним спрямуванням, що не обмежується двома напрямками (вертикальним чи горизонтальним), а має тенденцію до посилення конгломератної взаємодії в одних галузях економіки, та спеціалізації - в інших.

Підприємства мають можливість використання різних типів інтеграційної взаємодії, що зумовлюється особливостями галузі, рівнем розвитку науково-технічного потенціалу підприємств, їх територіальним розташуванням та особливостями розміщення сировинної бази та ринків збуту продукції.

Харчова промисловість України відіграє визначну соціальну та стратегічну роль у житті суспільства, забезпечуючи населення безпечним та якісним продовольством. На превеликий жаль, зараз харчова індустрія стикається з низкою негативних проявів, серед яких: дефіцит якісної сировини, зростання витрат на виробництво та збільшення собівартості продукції, економічно невмотивоване регулювання цін в окремих галузях, загострення конкуренції, нестача фінансових ресурсів тощо. Галузеві особливості зумовлюють доцільність певних пріоритетних напрямків інтеграційних процесів між підприємствами харчової промисловості та іншими суб'єктами ринку. Найбільш доцільним варіантом інтеграційної взаємодії для харчових підприємств (м'ясопереробних, молокопереробних, цукрових) є максимальна інтеграція з виробниками сировини, у тому числі з сільськогосподарськими кооперативами (вертикальна інтеграція назад) з метою забезпечення якісною сировиною власних виробництв; підприємствам кондитерської та хлібопекарської галузі слід звернути увагу на потенційні можливості використання переваг внутрішньогалузевих кластерів. Також для них актуальним є посилення інтеграційних відносин з виробниками борошна (забезпечення виробництва власною сировиною) та

торговельними підприємствами (збільшення обсягів збуту та розширення ринку). Взагалі, підприємствам усіх галузей необхідно акцентувати свою увагу на розвитку міжгалузевого науково-технічного співробітництва з метою підвищення власної конкурентоспроможності. У таблиці 1 представлені особливості розвитку інтеграційних процесів підприємств харчової промисловості.

Таблиця 1

Особливості розвитку інтеграційних процесів підприємств харчової промисловості

Ініціатори інтеграції	Тип інтеграційних процесів	Мета інтеграції
Виробництво молочних продуктів		
Провідні європейські молочні компанії	Поглинання місцевих виробників (горизонтальна інтеграція)	Консолідація ринку. Експансія на український ринок, розширення ринку збуту.
Вітчизняні виробники молочних продуктів	Інтеграційна взаємодія з товаровиробниками молока-сировини та молочарськими кооперативами (вертикальна інтеграція назад)	Забезпечення якісної сировинної бази
Виробники інших галузей АПК (кондитерська, агрохолдинги)	Придбання виробників молочних продуктів (вертикальна інтеграція, диверсифікація)	Розширення сфер діяльності (агрохолдинги). Забезпечення якісною сировиною власного виробництва (кондитерська галузь)
Виробництво м'яса та м'ясних продуктів		
Вітчизняні виробники м'ясо- продуктів	Активізація інтеграційної взаємодії з підприємствами тваринництва (вертикальна інтеграція назад); торговельними підприємствами, розширення фірмової торговельної мережі (вертикальна інтеграція вперед)	Забезпечення якісної сировинної бази. Збільшення обсягів збуту та розширення меж ринку
Виробники інших галузей АПК (агрохолдинги)	Придбання потужностей по виробництву м'ясних продуктів (диверсифікація, вертикальна інтеграція вперед)	Розширення сфер діяльності. Закінчення виробничого циклу
Виробництво хліба та хлібобулочних виробів		
Борошномельні підприємства	Поглинання виробників хліба та хлібобулочних виробів (вертикальна інтеграція вперед)	Розширення та/або утримання ринків збуту продукції (борошно), вихід на ринок хліба та хлібобулочних виробів

Хлібопекарні підприємства	Поглинання місцевих виробників (горизонтальна інтеграція). Посилення інтеграційної взаємодії з борошномельними підприємствами та агрохолдингами (вертикальна інтеграція назад), торговельними підприємствами, розширення фірмової торговельної мережі (вертикальна інтеграція вперед)	Освоєння, захоплення та/або утримання ринків збуту. Доступ до ринків агросировини та ринків збуту готової продукції. Збільшення обсягів збуту та розширення меж ринку
Агрохолдинги	Поглинання виробників хліба та хлібобулочних виробів (вертикальна інтеграція вперед)	Розширення ринку збуту сільгоспировини, вихід на ринок хліба. Закінчення виробничого циклу
Виробництво олії		
Провідні іноземні агрохолдинги	Придбання виробничих потужностей (екстракційних заводів) (вертикальна інтеграція вперед), елеваторів, портових терміналів	Консолідація ринку. Перенесення виробництва на український ринок до сировинної зони. Оптимізація логістики.
Вітчизняні сільськогосподарські формування (агрохолдинги)	Придбання виробничих потужностей (екстракційних заводів) (вертикальна інтеграція вперед), елеваторів, портових терміналів	Розширення ринку збуту сільгоспировини. Наближення виробництва до сировинної зони. Закінчення виробничого ланцюгу. Оптимізація логістики
Виробництво пива		
Провідні міжнародні компанії	Поглинання місцевих виробників (горизонтальна інтеграція).	Консолідація ринку. Експансія на український ринок, розширення ринку збуту
Вітчизняні виробники	Посилення інтеграційної взаємодії з виробниками хмелю та солоду (вертикальна інтеграція назад). Розширення фірмової торговельної мережі.	Забезпечення виробництва власною сировиною. Збільшення обсягів збуту та розширення меж ринку
Виробництво цукру		
Вітчизняні виробники цукру	Посилення інтеграційної взаємодії з агровиробниками	Забезпечення виробництва сировиною. Розширення сировинної зони
Вітчизняні сільськогосподарські формування (агрохолдинги)	Придбання виробничих потужностей з виробництва цукру (вертикальна інтеграція вперед)	Розширення ринку збуту сільгоспировини. Наближення виробництва до сировинної зони. Закінчення виробничого ланцюгу.

Виробники інших галузей харчової промисловості (кондитерська галузь)	Придбання виробничих потужностей з виробництва цукру (вертикальна інтеграція назад)	Забезпечення якісною сировинною власних виробництв
Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів		
Провідні міжнародні компанії АПК	Поглинання місцевих виробників (конгломератна інтеграція)	Розширення сфер діяльності. Експансія на український ринок, розширення ринку збуту
Вітчизняні виробники кондитерської галузі	Поглинання місцевих виробників – конкурентів (горизонтальна інтеграція). Посилення інтеграційної взаємодії та/або придбання виробничих потужностей з виробництва цукру, молочних продуктів (вертикальна інтеграція назад). Розширення фірмової торговельної мережі.	Консолідація ринку. Розширення ринку збуту. Забезпечення якісною сировинною власних виробництв. Збільшення обсягів збуту та розширення меж ринку

Джерело: [6]

Необхідно зазначити, що в сучасних умовах найбільш конкурентоспроможними стають вертикально інтегровані структури харчової промисловості, метою яких є, в першу чергу, організація власної сировинної бази, стабільність доходів, формування постійних ринків збуту продукції та розширення сфери діяльності. Серед додаткових переваг можна також назвати розміщення в спеціальних економічних зонах, а також співробітництво з іноземними партнерами.

Однією з найбільших в Україні вертикально інтегрованою агропромисловою компанією є «Kernel-груп», що виробляє соняшникову олію, здійснює дистрибуцію бутильованої олії на внутрішньому ринку, експорт масла й зернових, надає послуги зі зберігання зернових і олійних культур на елеваторах, а також має агровиробництво. До групи «Kernel» входять 7 олійно-екстракційних підприємств в Україні і 3 в Росії, понад 20 елеваторів загальною потужністю одноразового зберігання 2,7 млн тонн, глибоководні експортні термінали, кілька агропідприємств, торгова компанія «Kernel-трейд», компанія «Kernel-капітал», яка діє на ринку цінних паперів, компанія «Inesco», яка представляє інтереси групи на міжнародних ринках [9]. Однак останнім часом спостерігається погіршення показників роботи ЗАТ «Kernel-груп». В першому кварталі 2016 фінансового року, що почався в липні 2015 року, скоротились продажі зерна на 24 % в порівнянні з аналогічним періодом минулого року - до 927,446 тис. тонн, продажі наливної олії скоротилися на 22 % - до 158,15 тис. тонн, бутильованої соняшникової також скоротилися на 22 % - до 17,683 тис. тонн. За цей період холдинг переробив 417,9 тис. тонн насіння соняшнику, що на 17 % менше ніж за перший квартал 2015 р. Слід зазначити, що «Kernel» входить в топ 10 найбільших вітчизняних експортерів зернових, має в своєму розпорядженні найбільшу серед приватних компаній мережу власних елеваторів загальною потужністю зберігання 2,7 млн т, а також портові термінали на Чорному морі в Україні та Росії, які здатні щорічно переправляти 4 млн т і 3 млн т зерна відповідно, а також 1 млн т соняшникової олії [9].

Лідером агропромислового комплексу України і найбільшим гравцем на ринку м'яса птиці (утримує близько 50% вітчизняного ринку курячого м'яса) є вертикальна інтегрована

структура ПАТ «Миронівський хлібопродукт». На сьогоднішній день ПАТ «Миронівський хлібопродукт» - це комплекс з 23 підприємств, який об'єднує потужності всього технологічного ланцюга виробництва м'яса птиці від вирощування молодняка до відгодівлі дорослої птиці та виробництва кінцевого продукту. Також до напрямків його діяльності належить: виробництво соняшникової олії, яловичини, свинини, м'ясних полуфабрикатів, ковбас, м'яса та печінки птиці, вирощуванням фруктів і картоплі; дистрибуція власної продукції та автоперевезень. З метою зменшення залежності від постачальників і коливань цін на сировину компанія вирощує різні сільськогосподарські культури для забезпечення власних комбікормових заводів.

За даними компанії, протягом 2015 р. всі її підприємства з виробництва м'яса птиці працювали зі 100 % завантаженням потужностей. У 2015 році компанія «Миронівський хлібопродукт» збільшила продажі м'яса птиці на 2 % до 537,3 тис. тонн проти показників 2014 року, і планує збільшити експорт м'яса птиці на 29 % у 2016 році порівняно з результатом 2015 р. [10].

Група компаній «ТЕРРА ФУД» - великий вертикально інтегрований холдинг в Україні. Компанія розвиває шість бізнес-напрямків в трьох галузях (молочна, м'ясна, агро), вона має виробничі потужності в Україні та Росії. Основний напрямок діяльності Групи - виробництво молочної продукції. «ТЕРРА ФУД» представлена на ринку України вже 13 років, забезпечуючи споживачів якісними та здоровими молочними продуктами, у тому числі маслом і сиром. Група компаній «ТЕРРА ФУД» є лідером у багатьох сегментах молочної промисловості України та сильним гравцем на міжнародному ринку. Група - безумовний лідер за обсягами виробництва, продажу та експорту спредів в Україні, провідний виробник і лідер продажів сиру (14 %), один з лідерів ринку вершкового масла, ключовий гравець на ринку продукції з незбираного молока, засновник і лідер сегмента преміальних молочних продуктів в країні. «ТЕРРА ФУД» займає 4-е місце в Європі, 12-е місце в світі, за обсягами продажів спредів. Станом на грудень 2015 р молочний напрямок бізнесу Групи в Україні представлено дев'ятьма підприємствами, загальна виробнича потужність яких: переробка молока 1,4 тис. т в день, виробництво сиру 31 тис. т в рік, вершкове масло і спреди 78 тис. т в рік, з незбираного молока 61 тис. т в рік [12].

Необхідно відзначити, що для хлібопекарської галузі найбільш поширеним є створення об'єднань на основі горизонтальної інтеграції (ПАТ «Концерн «Хлібпром», ПАТ «ХК Хлібні інвестиції»). В той же час спостерігаються спроби виробників побудувати ефективні вертикальні структури. Прикладом такого об'єднання є хлібний холдинг ПАТ «Хліб Києва», який є найбільшим представником на території України за обсягами продажу продукції і діє на ринках борошна, хліба і хлібобулочних виробів в межах м.Києва та Київської області [12]. ПАТ «Хліб Києва» був створений в 2004 р на базі ПрАТ «Київмлин» і ПАТ «Київхліб». До його складу входять 17 хлібопекарських підприємств (дев'ять у м. Києві та вісім - в Київській області), борошномельний комбінат, ремонтно-монтажний комбінат, інформаційно-обчислювальний і навчальний центри, підприємство матеріально-технічного постачання. Потужність холдингу становить понад 1700 тонн хлібобулочних і 12,6 тис. т в рік кондитерських виробів на добу, а асортимент представлений майже 500 найменуваннями виробів, більшість з яких розроблені фахівцями компанії. Основні конкуренти компанії - холдинг «Хлібні інвестиції» і ТОВ «Кулиничі» - нарощують потужності і виробництво хліба на тлі зростання попиту на свою продукцію. Одна з основних причин перерозподілу частки ринку - відсутність інвестицій в модернізацію підприємств «Хліб Києва» [12].

Прикладом створення інтегрованої структури в кондитерській галузі є міжнародна кондитерська корпорація «ROSHEN» - лідер вітчизняного ринку (утримує близько 25 % ринку кондитерських виробів). Корпорація «ROSHEN» - один з найбільших світових виробників кондитерських виробів, вона посідає 18 місце в рейтингу «Candy Industry Top 100». «ROSHEN» виробляє до 200 видів високоякісних кондитерських виробів (шоколадні і желейні цукерки, карамель, шоколад, печиво, вафлі, бісквітні рулети і торти). Загальний

обсяг виробництва продукції сягає 450 тис. т в рік [14]. До складу корпорації входять чотири українські фабрики (Київська, Вінницька, Маріупольська і Кременчуцька), Липецька кондитерська фабрика (Росія), Клайпедська кондитерська фабрика (Литва), «Bonbonetti Choco Kft» (Будапешт, Угорщина), а також масло-молочний комбінат «Бершадьмолоко», який забезпечує фабрики корпорації власною молочною сировиною. Для покращення умов зберігання сировини та готової продукції, оптимізації поставок продукції та мінімізації затримок продукції на складі, корпорація ввела в експлуатацію власний логістичний центр [14].

Висновки. Узагальнюючи погляди сучасних науковців, робимо висновок, що під інтеграційними процесами мається на увазі цілеспрямований процес формування стійких виробничих і економічних зв'язків між суб'єктами господарювання - як на основі спільної власності так і на основі договору про спільну діяльність, що дозволяє створити нову систему на базі об'єднання ряду підсистем, що взаємодіють між собою при виробництві та просуванні продукції на ринку.

Розвиток інтеграційних процесів, формування і розвиток інтегрованих об'єднань сприяє відновленню зруйнованих господарських зв'язків, створенню і підвищенню стійкості нових, усуненню проблем низької контрактної дисципліни, зміцненню ресурсної бази, забезпеченню гарантованих умов поставок сировини і готової продукції, підвищенню технологічного рівня і завантаження виробничих потужностей, розширенню ринків збуту, зниженню бізнес-ризиків і витрат, підвищенню конкурентоспроможності і на внутрішньому, і на світовому ринку. Сучасний підхід до формування інтегрованих структур в харчовій промисловості враховує міжнародний досвід інтеграційних процесів, об'єднує досягнення маркетингу, логістики, сучасних інформаційних технологій, нових моделей управління, відповідає тенденціям і запитам розвитку економіки. Інтеграція в агропромисловому комплексі вимагає системного розвитку з метою створення ефективного виробництва, вирішення проблем зростання вітчизняної харчової промисловості, підвищення конкурентоспроможності харчових продуктів і переробки сільськогосподарської сировини на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Література

1. Авдашева С.Б. Бізнес - групи в російській промисловості / С. Б. Авдашева // Питання економіки . - 2004. - № 5. - С. 121-134 ;
2. Антонов Г.Д. Передумови інтеграції та еволюція інтеграційних структур в Росії / Г. Д. Антонов, О. П. Іванова // Менеджмент в Росії і за кордоном . - 2001. - № 5 ;
3. Білоусова С.В. Теоретико-методологічні основи розвитку інтеграційних процесів в аграрній сфері України: [монографія] / Світлана Валентинівна Білоусова. -Херсон, 2009. - 289 с;
4. Гамма Т.Н. Развитие интеграционных процессов предприятий пищевой промышленности Украины / Т. Н. Гамма // Бізнес Інформ. - 2014. - № 4. - С. 130-135. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_4_22
5. Купчак П.М. Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів: монографія / П. М. Купчак. За ред. доктора економічних наук, проф. Дейнеко Л.В. - К.: Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, 2009. - 152 с;
6. Мостенська Т.Л. Особенности развития интеграционных процессов в пищевой промышленности Украины / Т.Л. Мостенская, Н. С. Скопенко // Российский академический журнал. – 2012. – Т. 22. – № 4. – С. 16 – 22.
7. Михайленко О.В. Роль інтеграційних процесів у формуванні та реалізації економічного потенціалу підприємства / О. В. Михайленко // Агросвіт. - 2014. - № 5. - С. 54-58.

8. Нестерчук Ю.О. Інтеграційні процеси в аграрно-промисловому виробництві: монографія / Ю.О. Нестерчук. - Умань: Видавець "Сочінський", 2009. - 372 с;
9. Офіційний сайт "Кернел Груп" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www-us.kernel.ua/rus/about/about.html>
10. Офіційний сайт ПрАТ "Миронівський хлібопродукт" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mhp.com.ua>
11. «Миронівський хлібопродукт» скоротив прибуток вдвічі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://allretail.ua/news/35096/>
12. Офіційний сайт ГК "ТЕРРА ФУД" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://terrafood.ua/>
13. Офіційний сайт ПрАТ "Хліб Києва" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kyivkhlb.ua/ua/about>
14. Офіційний сайт Кондитерська корпорація "Roshen" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.roshen.ua>
15. Ринкова інтеграція в агропродовольчому секторі: тенденції, проблеми, державне регулювання / ред . А.В. Петриков . - М.: ВІАПІ ім. А.А. Ніконова : «Енциклопедія російських сіл», 2010. -497 с.
16. Скопенко Н. С. Формування інтегрованих структур: особливості, переваги, проблеми розвитку / Н. С. Скопенко // Наукові праці НУХТ. – 2011. – № 40. – С. 188 – 196.
17. Скопенко Н. С. Особливості розвитку інтеграційної взаємодії підприємств харчової промисловості України / ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2014, 158: С. 28-32.